

*Mr Зоран Вуковић, асистент
Правног факултета Универзитета у Крагујевцу*

*УДК: 005:796
DOI: 10.46793/XIVMajsko.377V*

ПРАВНИ ПОЛОЖАЈ СПОРТСКОГ АГЕНТА У ПРЕГОВОРИМА*

Резиме

Професионални спорт се у нашем времену убрзано креће у правцу потпуне комерцијализације и представља високопрофитабилну пословну делатност вредну више десетина милијарди долара на годишњем нивоу. Вишеструки пораст броја трансфера и прихода у професионалном спорту имали су за последицу, између осталог, и појаву читавог низа нових занимања у систему спорта. Међу њима су и спортски агенти који, поступајући у оквиру овлашћења која имају, посредују у спортским трансферима, односно настоје да спортисту доведу у везу са спортском организацијом ради преговора о закључењу уговора о раду, или да једну спортску организацију доведу у везу са другом ради преговора о закључењу уговора о трансферу. Посредовање у спортским трансферима представља најчешћи вид деловања спортских агената и типичну услугу коју пружају својим клијентима. Међутим, у условима савременог спорта спортски агенти на уговорној основи својим клијентима пружају и широк дијапазон других услуга. У њих спадају: заступање приликом закључивања различитих врста уговора, тумачење страних правних прописа (приликом трансфера спортисте у иностранство), управљање имовином клијента, дугорочно планирање његове каријере, старање о јавном имиџу клијента, организовање конференција за медије итд.

Предмет интересовања аутора у овом раду је разматрање правног положаја спортских агената у преговорима који се воде ради закључења уговора о раду спортисте, односно уговора о трансферу спортисте из једне у другу спортску организацију.

Кључне речи: *преговори, спортски агенти, трансфери у спорту, предуговорне обавезе, предуговорна одговорност.*

** Рад је написан у оквиру пројекта Правног факултета Универзитета у Крагујевцу "XXI век - век услуга и Услужног права", бр. 179012, који финансира Министарство просвете, науке и технолошког развоја Републике Србије.*

1. Уводна разматрања

Спортски агент може бити физичко или правно лице које у виду повремених или сталних занимања, уз надокнаду, обавља следеће активности: посредује у циљу закључења уговора својих клијената; закључује различите типове уговора или предузима друге правне радње у име и за рачун својих клијената; и стара се о њиховој укупној каријери.¹

Настанак занимања спортски агент везује се за крај 20. века и последица је процеса професионализације и комерцијализације спорта. У том смислу, преображај активности лица која су се бавила организовањем спортских такмичења и посредовањем у трансферима спортиста, од стихијског и спорадичног деловања до професионалног занимања, догодио у тренутку када су јавне власти препознале корисност њиховог деловања у свету врхунског спорта и усвојиле прописе који регулишу њихов правни положај, односно права и обавезе. Може се рећи да је тек тада установљена професија спортски агент.²

Спортски агенти у модерном спорту заузимају изузетно значајно место и пружају широк спектар услуга својим клијентима.³ Међутим, мора се нагласити да спортисти, односно спортске организације имају право, али не и обавезу да користе услуге агента.⁴ Ипак, у условима савременог спорта ангажовање играча се, по правилу, врши уз посредовање спортских агената. Више је разлога за такву праксу. Спортска каријера најчешће није дугог временског трајања. Стога је разумљиво настојање да се током тог периода максимално искористи спортски таленат и јавни имиџ спортисте у циљу остваривања што је могуће већих финансијских прихода. Усредсређени на бављење спортском активношћу и оптерећени потребом сталног усавршавања

¹ *Study on sports agents in the European Union*, стр. 25. доступно на, http://ec.europa.eu/sport/documents/study_on_sports_agents_in_the.pdf (датум посете: 11. 03. 2018).

² О настанку професије спортски агент, више видети: Sekulovic, A., *Profession: agent sportif – Contribution á une Théorie des modèles professionnels*, These de doctorat, Université Paris Ouest – Nanterre la Défense, 2013, стр. 155-159.

³ У оквиру поступка вођеног пред Савезним финансијским судом Немачке (Bundesfinanzhof – BFH), спортски агент који послује на међународном плану је, у улози тужиоца, у свом поднеску конкретизовао своје услуге. У њих спадају: посредовање и заступање приликом закључивања различитих врста уговора и предузимања других правних радњи; економско истраживање тржишта, његово анализирање и процена; тумачење иностраних правних прописа; успостављање и одржавање контакта са спортским организацијама, организаторима спортских приредби и медијима; психолошка експертиза појединих спортиста; индивидуално маркетиншко и финансијско саветовање спортиста. Lam, C., *Rechtliche Aspekte der Spielervermittlung*, GRIN Verlag GmbH, 2013, стр. 5.

⁴ Ђурђевић, Н., Мићовић, М., Вуковић, З., *Уговори у спорту*, Крагујевац, 2014, стр. 349.

и напредовања, спортисти немају довољно времена да се баве финансијама и бројним другим фактичким и правним питањима везаним са своју каријеру. Осим тога, они обично немају преговарачког искуства и не познају правне прописе. Из тих разлога присутна је економска и психолошка (информативна) неравноправност између спортских организација са једне, и спортиста са друге стране. Логична пратећа последица такве неједнакости је настојање представника спортских организација да током преговора ради ангажовања играча, издејствују умањење његових примања.⁵ У таквом стању неравнотеже супротстављених интереса, улога спортског агента је да делује у најбољем интересу спортисте који се налази у улози његовог клијента. При томе, претпоставља се да спортски агент поседује контакте на спортском тржишту и добро познаје ситуацију у погледу односа између понуде и потражње играча.⁶ Осим тога, он има сазнања и о зарадама осталих спортиста. Такође, спортски агент по правилу има доста искуства у преговарању, поседује добре преговарачке способности и познаје уговорно право.⁷ Све су то околности које доприносе заштити интереса играча. Заправо, суштински задатак спортског агента је да током релативно кратке каријере спортисте, максимално уновчи његов таленат и имиџ. Услед тога, спортски агенти не преговарају са заинтересованим спортским организацијама једино о закључењу уговора о раду, односно уговора о трансферу, већ и са заинтересованим компанијама о закључењу уговора о спонзорству, а могу у целости преузети бригу о финансијама својих клијената. Услуге спортских агената такође користе и спортске организације. Наиме, истраживањем спортског тржишта спортски агенти прикупљају и селектирају податке о спортским организацијама које су заинтересоване за ангажовање спортиста, као и о доступним играчима, и на тај начин спортским организацијама олакшавају избор поводом тога ког спортисту ће да ангажују.

Већ је речено да посредовање у спортским трансферима представља најчешћи вид деловања спортских агената и типичну услугу коју они пружају својим клијентима. Посредовање у спортским трансферима спортски агенти обављају на основу уговора о представљању у спорту. Овим уговором спортски агент се обавезује да ће спортисту довести у везу са спортском организацијом ради преговора о закључењу уговора о раду, или да ће довести једну спортску организацију у везу са другом ради преговора о закључењу уговора о трансферу и да ће током преговора штитити интересе свог клијента

⁵ Barnett, K., *Sports agents and professional athletes: The legal relationships surrounding professional sports*, доступно на: [http://www.kentlaw.edu/perritt/courses/seminar/barnett Sports Agents and Professional Athletes by Katrina - Final Draft.pdf](http://www.kentlaw.edu/perritt/courses/seminar/barnett%20Sports%20Agents%20and%20Professional%20Athletes%20by%20Katrina%20-%20Final%20Draft.pdf) (датум посете 05. 04. 2018).

⁶ *Regulation in the market of sport agent. Or no regulation at all?*, доступно на: <http://international.vlex.com/vid/regulation-market-sport-agents> (датум посете 13. 03. 2018).

⁷ Јечменић, М., *Уговор о посредовању у спорту*, Гласник права (*on line* часопис), Крагујевац, 2/2012, стр. 43.

(спортисте, односно спортске организације), а клијент се обавезује да спортском агенту исплати одређену надокнаду ако уговор о раду, односно уговор о трансферу буде закључен. Током извршења уговорних обавеза спортског агента из уговора о представљању у спорту могу се уочити два стадијума. У првом, спортски агент свог клијента треба да доведе у везу са спортском организацијом која је заинтересована да са њима преговара о закључењу уговора о раду, односно уговора о трансферу. У другом стадијуму, спортски агент преговара у име и за рачун свог клијента са заинтересованом спортском организацијом о закључењу уговора о раду, односно уговора о трансферу. Начелно, обавеза спортског агента из уговора о представљању у спорту могла би се састојати само у довођењу у везу свог клијента, спортисте, или спортске организације, са другом спортском организацијом која је заинтересована да са њима преговара о закључењу уговора, а затим ће они сами преговарати. Ипак, у уговорној пракси спортски агент најчешће преговара у име и за рачун свог клијента са спортском организацијом заинтересованом за ангажовање играча. Спортски агент може бити и посебно овлашћен да закључи уговор о раду, односно уговор о трансферу у име и за рачун свог клијента.⁸

Даље излагање посвећено је разматрању правног положаја спортских агената у преговорима који се воде ради закључења уговора о раду, односно уговора о трансферу.

2. Предуговорне обавезе спортског агента и одговорност због *culpa in contrahendo*

Приликом преговора са заинтересованим спортским организацијама, задатак спортског агента је да за свог клијента издејствује најповољнији могући уговор у датим околностима. Када кажемо најповољнији уговор, мислимо на финансијски најбоље услове. Примера ради, колика ће бити зарада спортисте, да ли ће имати додатке на зараду у случају постизања одређених спортских резултата, колика ће бити надокнада за трансфер, обезбеђивање стана, аутомобила, колику надокнаду ће исплатити спонзор за пренос овлашћења комерцијалног искоришћавања имица спортисте. Спортски агент током преговора мора деловати са пажњом доброг стручњака и у најбољем интересу свог клијента. Имајући у виду енормне новчане износе које обухватају трансфери у савременом спорту, преговори могу бити веома сложени и могу трајати месецима. Током њиховог трајања, представници спортске организације настоје да исходују умањење примања спортисте кога желе да ангажују. У том циљу, могу се истицати разне околности: старост играча,

⁸ *Fifa's Regulations on Working with Intermediaries* од 01.04.2014. године, који ступа на снагу 01.04.2015. године и замењује *Fifa's Players Agents Regulations* из 2008. године, доступно на: http://www.fifa.com/mm/document/affederation/administration/51/55/18/players_agents_regulations_2008.pdf (датум посете 10. 04. 2018).

историја његових повреда, детаљи из његове биографије, одређени статистички подаци и сл. Спортски агент би морао парирати изношењем података који иду у прилог спортисти, као што су његова ранија спортска постигнућа, висина зараде других играча сличних квалитета који играју на истој позицији итд.

Према правилима садржаним у Закону о облигационим односима, преговори не обавезују и свака их страна може прекинути када год хоће.⁹ Дакле, обавеза да се воде преговори не постоји, као ни обавеза да се наставе већ започети преговори.¹⁰ Међутим, самим ступањем у преговоре између преговарача се заснива однос поверења из кога произилазе одређене обавезе, чија повреда може водити обавези да се надокнади проузрокована штета. При томе, садржина таквих обавеза не може се унапред одредити, већ ће зависити од околности конкретног случаја. Ипак, може се рећи да су се неке од обавеза учесника у преговорима усталиле у пракси и да произилазе из начела савесности и поштења, пошто су стране дужне да се приликом заснивања облигационих односа придржавају тог начела.¹¹

Најпре, без обзира што преговори не обавезују и што их свака страна може прекинути по свом нахођењу, преговарачи су дужни да поступају озбиљно. То, пре свега, подразумева да не могу ступити у преговоре без озбиљне намере да закључе уговор, иначе ће одговарати другом учеснику у преговорима за проузроковану штету.¹² Даље, обавеза надокнаде проузроковане штете важи и у случају да преговарач започне преговоре у намери да закључи уговор, а потом без основаног разлога одустане од те намере и тако партнеру у преговорима проузрокује штету.¹³ Одговорност је у оваквој ситуацији заснована на принципу *venire contra factum proprium*, будући да у један преговарач ствара код другог веровање да ће уговор о коме преговарају бити закључен, а онда без оправданог разлога прекине преговоре.

Осим обавезе озбиљног преговарања, за преговараче важе и обавезе да се лојално и коректно понашају према сапреговарачу. Овде је реч о обавези уздржавања од преваре. Такође, учесници у преговорима један према другоме имају обавезу давања свих потребних објашњења и информација. Суштина ове обавезе је у томе да је сваки преговарач дужан да обавести свог партнера у преговорима о свим чињеницама које су значајне за његову одлуку о настављању преговора и евентуалном закључењу уговора. Односно, да уговор уопште закључи, или да га закључи под одређеним условима, као и о чињеницама које представљају препреку на путу закључења пуноважног

⁹ Видети: чл. 30. ст. 1. Закона о облигационим односима (*Закон о облигационим односима*, Службени лист СФРЈ, број 53/78, 39/85, 57/89, Службени лист СРЈ, број 31/93).

¹⁰ Орлић, М., *Закључење уговора*, Београд, 1993, стр. 29.

¹¹ Радишић, Ј., *Предуговорна одговорност*, Београд, 1991, стр. 10.

¹² Видети: чл. 30. ст. 2. Закона о облигационим односима.

¹³ Видети: чл. 30. ст. 3. Закона о облигационим односима.

уговора. Преговарач који у вези са закључењем уговора даје извесне савете другој страни, било на сопствену иницијативу, или на тражење друге стране, дужан је да то чини према најбољем сопственом знању и уверењу. На послетку, сваки преговарач је дужан да предузме све потребне мере заштите у циљу избегавања оштећења правних добара друге стране током трајања преговора.¹⁴

Уколико би преговарач скривљено прекршио неку од ових обавеза, за њега би настала обавеза надокнаде проузроковане штете. Та штета се одређује као негативни уговорни интерес и може обухватити како обичну штету, тако и измаклу добит, а зависиће од тога која је обавеза током преговора прекршена. Примера ради, уколико би неко ступио у преговоре без намере да закључи уговор, или ако би намеру закључења уговора имао, а онда од ње неосновано одустао, обична штета би се заправо састојала у трошковима насталим током преговарања. Осим стварне штете, оштећени би могао захтевати надокнаду измакле користи уколико би доказао да је услед свог веровања да ће уговор бити закључен, пропустио прилику да закључи уговор са неким другим партнером. Наравно, такву чињеницу није лако доказати, па би суд морао да се задовољи предочавањем одређеног степена вероватноће.¹⁵ Конкретније, оштећени треба да докаже да је имао другу, повољнију, прилику за закључење уговора, као и да је постојао такав степен вероватноће у погледу успеха преговора који се приближава извесности и да је поменуте преговоре напустио услед тога што се поуздао у погађање са преговарачем који је неосновано одустао од преговора и тиме му проузроковао штету.¹⁶

Предуговорне обавезе спортског агента који у име и за рачун свог клијента преговара са спортском организацијом, или потенцијалним спонзором могу имати различиту садржину, у зависности од околности конкретног случаја. Ради бољег разумевања, наводимо пар примера.

Дешава се да спортски агенти напоредо воде преговоре са неколико спортских организација, па уговор буде закључен са спортском организацијом са којом је постигнут најповољнији договор за спортисту клијента спортског агента. Паралелни преговори уобичајени су у свим привредним гранама, те нема разлога да другачије буде у спорту. Уколико би спортски агент обавестио све учеснике у преговорима о томе да води паралелне преговоре, а да ће уговор бити закључен са спортском организацијом са којом буде постигнут најповољнији договор за спортисту клијента спортског агента, тиме би биле испуњене предуговорне обавезе. Ипак, замисливо је да спортски агент, као вешт преговарач, ступи у преговоре са једном спортском организацијом једино из разлога да појача преговарачку позицију према другој спортској организацији. У том случају, радило би се о ступању у преговоре без озбиљне

¹⁴ Радишић, Ј., *Облигационо право, општи део – седмо издање*, Београд, 2008, стр. 108.

¹⁵ Радишић, Ј., *Предуговорна одговорност*, стр. 140.

¹⁶ Орлић, М., *нав. дело*, стр. 86.

намере да уговор буде закључен и настала би обавеза надокнаде негативног уговорног интереса према првој спортској организацији.

Током преговора о закључењу уговора о спонзорству, спортски агент би нарочито имао обавезу да потенцијалног спонзора обавести о спортским правилима надлежних међународних и националних спортских савеза која могу ограничавати њихова рекламна права, а која спортисти морају поштовати уколико желе да учествују на одређеним спортским надметањима.¹⁷

3. Спортски агент као помоћник у преговорима

Спортски агент који у име и за рачун спортисте, односно спортске организације преговара о закључењу уговора има положај помоћника у преговорима, док његови клијенти имају положај господара посла. Положај помоћника у преговорима заправо имају сва лица којима се господар посла служи приликом вођења преговора о закључењу уговора.¹⁸ Овде се, дакле, ради о овлашћеним помоћницима. Будући да помоћник у преговорима делује у име и за рачун господара посла, субјект у облигационом односу који настаје између учесника у преговорима није сам помоћник, већ господар посла, те су и предуговорне обавезе према другом преговарачу његове. Тако да господар посла одговара за радње помоћника као за своје сопствене радње.¹⁹ Разлог томе није то што господар посла о закључењу уговора преговара преко помоћника, већ зато што преко њега испуњава и своје предуговорне обавезе.²⁰

Помоћници у преговорима могу непосредно одговарати за повреду предуговорних обавеза по општим правилима о вануговорној одговорности. Осим тога, у правној теорији се истиче да је непосредна одговорност помоћника могућа и уколико им је партнер у преговорима поклатио нарочито лично поверење,²¹ или пак, уколико у закључењу уговора имају сопствени економски интерес.²² Нарочито лично поверење пружа се партнеру у преговорима због његове посебне стручности, репутације и сл. Реч је о поверењу које у значајној мери премашује уобичајено поверење које би увек

¹⁷ „Осим уз дозволу извршног одбора Међународног Олимпијског комитета, ниједан такмичар, тренер, или функционер не може да дозволи коришћење свог лица, имена, слике, или спортских перформанси у рекламне сврхе током Олимпијских игара“, чл. 40. Олимпијске повеље, доступно на: www.olimpic.org/Documents/olympic.charter.en.pdf. (датум посете 15. 03. 2018).

¹⁸ Радишић, Ј., *Предуговорна одговорност*, стр. 122.

¹⁹ Исто.

²⁰ Flume, W., *Allgemeiner Teil des bürgerlichen Rechts*, Band II: Das Rechtsgeschäft, 3. Auflage, Berlin-New York, 1979, стр. 794, наведено према: Радишић, Ј., *Предуговорна одговорност*, стр. 123.

²¹ Bohrer, M., *Die Haftung des Dispositionsgaranten*, Ebelsbach, 1980, стр. 31.

²² Markesinis, B., Unberath, H., Johnston, A., *The German Law of Contract – A Comparative Treatise*, Oxford University Press, 2006, стр. 106.

требало да постоји између преговарача. Сопствени економски интерес постоји уколико је помоћник заинтересован за закључење уговора како би намирио властито потраживање од господара посла, уколико између учесника у преговорима постоји тесна економска повезаност, или уколико му је господар посла уступио своја потраживања из будућег уговора.²³ Економски интерес спортског агента огледа се у провизији коју ће наплатити уколико уговор о којем је преговарао буде закључен. Ипак, сматра се да је очекивана провизија посредан економски интерес који није довољан да заснује непосредну одговорност спортског агента због *culpa in contrahendo*.²⁴

*Zoran Vuković, LL.M., Assistant
Faculty of Law, University of Kragujevac*

LEGAL STATUS OF SPORT AGENTS IN NEGOTIATIONS

Summary

Professional sports is rapidly moving in the direction of full commercialization and is a highly profitable business activity worth tens of billions of dollars annually. The professionalization of certain sports disciplines, the multiple increase in the number of transfers and profits in sports, resulted in, inter alia, the emergence of a whole range of new occupations in the sports system. Among them are sports agents who, acting under the authority they have, mediate in sports transfers, or endeavor to bring the sportspersons into a sport organization for the purpose of negotiating the conclusion of an employment contract, or to bring one sports organization in contact with the other for the purpose of negotiating on the conclusion of the transfer agreement. Mediation in sports transfers represents the most common form of activity of sports agents and the typical service they provide to their clients. However, in the conditions of modern sports, sports agents on the contract basis provide their clients with a wide range of other services. These include: representation for the conclusion of various types of contracts, the interpretation of foreign legal regulations (when transferring an athlete

²³ Soergel/Wiedemann, *Kommentar zum Bürgerlichen Gesetzbuch*, Band 2/1, 11. Auflage, Stuttgart, 1986, маргинални број 80, наведено према: Радишић, Ј., *Предуговорна одговорност*, стр. 125.

²⁴ *Исто*.

abroad), managing client assets, long-term planning of his career, caring for the client's public image, organizing press conferences, etc.

The subject of the author's interest in this paper is the consideration of the legal position of sports agents in the negotiations that are being conducted in order to conclude a employment contract or a transfer contract of their clients.

Key words: negotiations; sports agents; sports transfers; pre-contractual obligations; pre-contractual liability.

Литература

- Barnett, K., *Sports agents and professional athletes: The legal relationships surrounding professional sports*, доступно на: [http://www.kentlaw.edu/perritt/courses/seminar/barnett Sports Agents and Professional Athletes by Katrina - Final Draft.pdf](http://www.kentlaw.edu/perritt/courses/seminar/barnett%20Sports%20Agents%20and%20Professional%20Athletes%20by%20Katrina%20-%20Final%20Draft.pdf)
- Bohrer, M., *Die Haftung des Dispositionsgaranten*, Ebelsbach, 1980.
- Ђурђевић, Н., Мићовић, М., Вуковић, З., *Уговори у спорту*, Крагујевац, 2014.
- Јечменић, М., *Уговор о посредовању у спорту*, Гласник права Правног факултета у Крагујевцу (*online* часопис), бр. 2/2012.
- Lam, C., *Rechtliche Aspekte der Spielervermittlung*, GRIN Verlag GmbH, 2013.
- Markesinis, B., Unberath, H., Johnston, A., *The German Law of Contract – A Comparative Treatise*, Oxford University Press, 2006.
- Орлић, М., *Закључење уговора*, Београд, 1993.
- Радишић, Ј., *Предуговорна одговорност*, Београд, 1991.
- Радишић, Ј., *Облигационо право, општи део – седмо издање*, Београд, 2008.
- Sekulovic, A., *Profession: agent sportif – Contribution á une Théorie des modèles professionnels*, These de doctorat, Université Paris Ouest – Nanterre la Défense, 2013.
- Soergel/Wiedemann, *Kommentar zum Bürgerlichen Gesetzbuch*, Band 2/1, 11. Auflage, Stuttgart, 1986.
- Study on sports agents in the European Union, доступно на, http://ec.europa.eu/sport/documents/study_on_sports_agents_in_the.pdf
- Flume, W., *Allgemeiner Teil des bürgerlichen Rechts*, Band II: Das Rechtsgeschäft, 3. Auflage, Berlin-New York, 1979.